

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Diaarinumero: VN/538/2019

04/06/2020

1 (3)

lausuntopalvelu.fi

LUONNOS

HKScan Finland Oy:n lausunto Ympäristöministeriön lausuntopyyntöön (Dnro VN/538/2019) luonnoksesta hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

HKScan Finland Oy (jäljempänä HKScan) lausuu asiassa alla olevan mukaisesti.

Tuottajavastuu (6 luku)

48§: Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

Pidämme erittäin tärkeänä, että etäkaupan verkkoalustat, jotka käytännössä kokoavat yksittäiset etäkauppaa harjoittavat yritykset yhteen, säädetään jätelaissa tuottajavastuuseen seuraavasti:

- Verkkoalustapalveluja (sähköiset myyntialustat, joissa kolmannet osapuolet myyvät tuotteita) tarjoaville yrityksille annetaan velvollisuus valvoa, että alustaa käyttävät yritykset vastaavat tuottajavastuunvelvoitteistaan Suomessa.
- Mikäli toiseen valtioon sijoittautunutta etämyyjää ei saada täyttämään tuottajavastuunvelvollisuuttaan, on sen verkkoalustan, jonka kautta mainittu etämyyjä myy tuotteitaan, vastattava tuottajavastuunvelvollisuudesta tämän puolesta.

Viranomaisen on hankalaa valvoa lukuisten ulkomailla sijaitsevien ja etäkauppaa suomalaisille kuluttajille harjoittavien yritysten rekisteröitymistä tuottajayhteisöihin. Jos lakiesitys hyväksyttäisiin nykyisessä muodossaan verkkoalustat, kuten Alibaba, Wish ja Amazon, eivät olisi jatkossakaan vastuussa siitä, että niiden kautta etämyyntiä suomalaisille kuluttajille harjoittavat yritykset hoitavat tuottajavastuunvelvoitteensa. Kuitenkin globaalisti toimivat verkkoalustat ovat suuria yrityksiä, joilla on mahdollisuus varmistaa, että niiden alustoilla toimivat yritykset noudattavat ympäristölainsäädäntöä, joka tavaran kohdemaassa on voimassa.

Verkkoalustojen toissijainen vastuu helpottaisi myös valvojan viranomaisen työtä, kun verkkoalustat huolehtisivat itse, että niiden kautta etäkauppaa käyvät yritykset hoitavat kohdemaan tuottajavastuunvelvoitteet. Edellä esitettyä tukee huhtikuussa 2020 julkaistu konsulttiyritys Eunomian laatima suositus komissiolle koskien tuottajavastuujärjestelmiä koskevia vähimmäisvaatimuksia, että jäsenvaltioiden tulisi ottaa myyntialustat ykkösprioriteetiksi vähentääkseen vapaamatkustusta mm. pakkausjätettä koskien.

Edellisen lisäksi haluamme korostaa, että pakkausten tuottajavastuun nykyisen liikevaihtorajan (1 M€) poistaminen on keskeistä yritysten tasapuolisen kohtelun näkökulmasta. Asia on siirretty säädettäväksi SUP-direktiivin implementoinnin yhteydessä ja se tulee toteuttaa viimeistään tässä yhteydessä.

62 § Tuottajayhteisöön liittyminen ja 63 § Tuottajayhteisöjen toiminta

Hallituksen esitysluonnoksen 62 §:n mukaan tuottajayhteisön toimialan tulee kattaa kaikki pakkausmateriaalit. Luonnoksen mukaan tavoitteena olisi asettaa tuottajavastuuyhteisölle (joita voi olla useampi kuin yksi) velvoite tarjota palvelua kaikkien pakkausmateriaalien kierrättämiseksi ns. yhden luukun periaatteella.

HKSCAN FINLAND OY

TURKU (KOTIPAIKKA / DOMICILE)
PL 50 (LEMMINKÄISENKATU 48)
FI-20521 TURKU

TEL.+358 (0)10 570 100
Y-TUNNUS / BUSINESS ID 1951458-9
ALV. REK. / VAT NUMBER FI19514589

VANTAA
PL 49 (VÄINÖ TANNERIN TIE 1)
FI-01511 VANTAA

RAUMA
LAKARINKATU 27
FI-26510 RAUMA

FORSSA
TEOLLISUUSKATU 17
FI-30420 FORSSA

MIKKELI
PL 343 (UKKOPEKKATIE 1)
FI-50600 MIKKELI

OUTOKUMPU
KUVERNÖÖRINKATU 27
FI-83500 OUTOKUMPU

Asetettujen kierrätystavoitteiden, ympäristön sekä kustannusten hallinnan kannalta selkeästi tärkein tekijä on materiaalikohtaisen osaamisen, infrastruktuurin ja koko arvoketjun kehittäminen, jotta löydetään parhaat teknis-taloudelliset saatavilla olevat keinot tukemaan onnistunutta materiaalikierrätystä. Lakiesityksen mukainen hallintomallin uudistus on varmastikin asiallinen tavoite hallinnon tehokkuuden kehittämiseksi, mutta se hidastaa ja vaarantaa materiaalikohtaista toiminnan kehittämistä. Tämä ei edistäisi haastavien, vuodelle 2025 asetettujen kierrätystavoitteiden saavuttamista. Näkemyksemme mukaan hallintomallin uudistuksen merkitys on merkittävästi vähäisempi verrattuna materiaalikohtaisen arvoketjun kehittämisen ja toiminnan varmistamiseen.

Pakkausjakeet (muovi, kuitu, metalli, lasi ja puu) ovat eri kehitysvaiheissa kierrätyksen kehittämisessä ja toiminnan asteessa. Esimerkiksi nykyisen tuottajavastuulain mukainen muovinkeräys kuluttajilta aloitettiin vuonna 2016. Muovi on keräyksessä ja kierrätyksessä vielä alkutaipaleella, mutta siitä huolimatta Suomessa on huomattavan lyhyessä ajassa saavutettu erinomaisia tuloksia muovin kierrätysasteessa ja ollaan saavutettu kierrätysasteessa muita maita, joissa keräystä on tehty jo paljon pidempään. Tärkeä tekijä muovin osalta hyvien tulosten saavuttamisessa on korkea materiaalikohtainen osaaminen ja yhteistyö koko arvoketjussa. Tätä hyvää kehitystä lakimuutos ei saa hidastaa eikä vaarantaa.

Lakiluonnoksessa tavoitellaan tuottajien yhdenvertaista kohtelua keskitetyssä tuottajayhteisössä. Kuitenkin tuottajayhteisön johdon ja hallinnon mahdolliset kulloisetkin painotukset tiettyihin pakkausmateriaaleihin ja mahdolliset osaamispuutteet tietyissä pakkausmateriaaleissa, voivat tosiasiallisesti vaikuttaa siihen, ettei kaikkia pakkausmateriaaleja käsitellä keskitetyssä tuottajayhteisössä mahdollisimman tehokkaalla tavalla ja tasa-arvoisesti sekä kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi että tuottajien kierrätysvastuiden ja kustannustehokkuuden osalta.

Materiaaliosaaminen ja jo suunnitellut kehitystoimenpiteet on turvattava suunnitellusta lakimuutoksesta huolimatta, jolloin pystytään tehokkaammin kehittämään materiaalikohtaisia tarpeita. HKScanin näkemyksen mukaan tämä on toteutettavissa tehokkaimmin materiaalikohtaisilla tuottajayhteisöillä. Jos lakiin kuitenkin tullaan määrittämään uudenlainen keskitetty hallintomalli, niin sen mukainen toimintamalli tulisi toteuttaa mahdollisimman nopeasti, jotta päästäisiin jatkamaan varsinaista tuottajayhteisön velvoitteiden mukaista työtä keskeytyksettä. Jos taas keskitetty hallintomalli tulisi voimaan, materiaalikohtaisille jo suunnitelluille tiekartoille nykyisissä tuottajayhteisöissä tulisi olla mahdollisuus toteuttaa olemassa olevat tiekartat ja niille tulisi olla riittävän pitkä siirtymäaika toteuttamisveloitteen täyttämiseksi. Kohtuullinen siirtymäaika voisi olla vähintään viisi vuotta lakimuutoksen voimaantulosta. Näin varmistettaisiin jo olemassa olevien materiaalikohtaisten kehityssuunnitelmien tehokas hyödyntäminen myös muutosvaiheessa. Mikäli laissa ei veloitettaisi hoitamaan useampia pakkausjakeita, ei luonnollisesti siirtymäajalle ole tarvetta. Lisäksi keskitetyssä mallissa vain

rekisteröityneillä tuottajilla tulisi olla oikeus liittyä tuottajayhteisön jäseneksi tehokkuuden varmistamiseksi, koska rekisteröityneillä tuottajilla on myös kustannusvastuu tuottajavastuujärjestelmästä.

Jos kaikki materiaalit ja niiden arvoketjut toimivat yhdessä ja samassa tuottajavastuuyhteisössä ns. saman katon alla, on erityisen tärkeää, että kilpailevia materiaaleja valmistavien ja käyttävien yritysten liike- ja ammattisalaisuudet sekä kilpailuoikeudellisesti arkaluontoiset tiedot pidetään turvallisesti erillään. On selvää, että keskitetty tuottajayhteisö on hallintorakenteensa vuoksi tässä suhteessa haasteellinen toimintamalli. Keskitetty tuottajayhteisö on nähdäksemme riski myös kilpailevien materiaalien riittävälle erillään pitämiselle kilpailuasetelman ja jatkuvan kehittämisen ylläpitämiseksi eri pakkausmateriaalien kesken, jotta tuottajat voisivat hoitaa vastuunsa kulloinkin kustannustehokkailla pakkausratkaisuilla, toimintamalleilla ja kehittyneillä kierrätystavoilla.

Edellä mainittujen syiden vuoksi HKScan ei halua lainsäädännön rajoittavan tai määrittelevän liian yksityiskohtaisesti tuottajayhteisöjen toimintaa. Haluamme säilyttää mahdollisuudet mahdollisimman kustannustehokkaaseen ja joustavaan toimintaan, joka takaa parhaat edellytykset saavuttaa asetetut haastavat kierrätystavoitteet. Mielestämme paras vaihtoehto olisi, että lakiin jätetään mahdollisuus sekä materiaaliikohtaisille tuottajayhteisöille että yhdistetyille tuottajayhteisöille. Tuottajilla tulisi olla valinnanvapaus oman toimintansa kannalta tehokkaimpaan toimintamalliin. Esimerkiksi neuvotteluissa kuntien kanssa materiaaliikohtaiset tuottajayhteisöt voisivat kuitenkin tehdä yhteistyötä ja sopia yhdessä kuntien kanssa pakkausten kierrätyksen järjestämisestä tehokkaimmalla tavalla.

Asetettujen haastavien kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi ja kustannustehokkuuden varmistamiseksi hallintomalli ei ole tärkein tekijä vaan kierrätysarvoketjun ja sen infrastruktuurin tehokas toiminta. Korostamme, että asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi parhaat edellytykset kierrätysasteen nostamisen ja sen aikataulun kannalta ovat materiaaliikohtaiset tuottajayhteisöt, jotka jatkavat hyväksi todettujen tiekarttojen suunnitelmien mukaista toimeenpanoa.